

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
สำนักงานเขตคลองเตย

ส่วนที่ ๑

บทนำ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงและเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรในองค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวมและเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหายในอนาคต ให้องค์กรมีศักยภาพในการรองรับปัญหาอย่างมีระบบ โดยนำแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือแนวทาง ในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีกรทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นของให้เกิดการทุจริต และเป็นการมองหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑. เพื่อสร้างมาตรการในป้องกันและการลดโอกาสการทุจริต
๒. เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
๓. เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มั่นใจในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงขององค์กร
๔. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

ประเภทความเสี่ยงการทุจริตตามคำนิยามของสำนักงาน ป.ป.ท. มี ๓ ด้าน คือ

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management : CRM		
ด้านที่ ๑	ด้านการอนุมัติ อนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในการให้บริการภาครัฐ
ด้านที่ ๒	ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	การใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ ๓	ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	- โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุก ประเภทงบประมาณได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอก งบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ไม่รวมโครงการที่หน่วยรับงบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณ รายการในงบลงทุน วงเงินตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาท ขึ้นไป ที่มีการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะ ส่วนราชการระดับกรม/เทียบเท่าและรัฐวิสาหกิจ

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

๑. Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่ามีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

๒. Detective : ฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรกตั้งข้อสงสัยบางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

๓. Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

๔. Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นและป้องกันล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ส่วนที่ ๒

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

นิยาม ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต (Fraud Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและ ประพฤติมิชอบหรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
คะแนนความเสี่ยงการ ทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการ ทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ
Key Controls in place	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบัน
Further Actions to be Taken	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่จัดทำเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๑ เกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก (แต่ไม่เกินร้อยละ ๓)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง (แต่ไม่เกินร้อยละ ๒)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (แต่ไม่เกินร้อยละ ๑)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (แต่ไม่เกินร้อยละ ๐.๑)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ตารางที่ ๒ เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่อปริมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	กระทบต่อปริมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	กระทบต่อปริมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	กระทบต่อปริมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	กระทบต่อปริมาณและความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

ตารางที่ ๓ เกณฑ์การวัดระดับความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ส่วนที่ ๓

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๔ รายงานเสนอความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

กระบวนการ/โครงการ	ชื่อความเสี่ยง	ศปท.กระทรวง	ชื่อหน่วยงาน	ประเภทหน่วยงาน	ด้านประเภทความเสี่ยง
กระบวนการ	การขอรับใบอนุญาต จัดตั้งสถานที่จำหน่าย อาหารหรือสถานที่ เสวยอาหาร (รายใหม่)	ศปท. กระทรวงมหาดไทย	สำนักงานเขตคลองเตย	องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น (สำนักงานเขต กทม.)	ด้านที่ ๑ การพิจารณา อนุมัติ อนุญาตของทาง ราชการ

ตารางที่ ๕ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส/ผลกระทบ	๑	๒	๓	๔	๕
โอกาส (Likelihood)	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาส เกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (แต่ไม่เกินร้อยละ ๐.๑)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (แต่ไม่เกินร้อยละ ๑)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (แต่ไม่เกินร้อยละ ๒)	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ สูงมาก (แต่ไม่เกิน ร้อยละ ๓)
ผลกระทบ (Impact)	กระทบต่อประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับต่ำมาก	กระทบต่อประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับต่ำ	กระทบต่อประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับปานกลาง	กระทบต่อประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับสูง	กระทบต่อประมาณ และความเชื่อมั่นของ สังคมระดับสูงมาก

ตารางที่ ๖ รายงานการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การขอรับใบอนุญาตจัดตั้ง สถานที่จำหน่ายอาหารหรือ สถานที่เสิร์ฟอาหาร (รายใหม่)	๑	การตรวจสอบคำขอ เอกสาร ประกอบการยื่นคำขอและ คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในข้อบัญญัติ	การตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน แนบประกอบคำ ขอไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้ เพื่อการเรียกผลประโยชน์ ให้ตนเองของเจ้าหน้าที่	๒	๓	๖	ปานกลาง
	๒	การรับชำระค่าใบอนุญาต	การเรียกรับค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตเกินกว่าที่ กฎหมายกำหนด	๒	๓	๖	ปานกลาง
	๓	การออกใบอนุญาต	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นไปตามระเบียบเวลา ที่กำหนด อาจมีการเรียกรับ ผลประโยชน์เพื่อความรวดเร็ว	๒	๓	๖	ปานกลาง
	๔	การแจ้งกลับผู้ประกอบการ	เก็บเรื่องไว้ไม่แจ้งผู้ประกอบการ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์	๒	๓	๖	ปานกลาง

ตารางที่ ๗ รายงานแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอน	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
การตรวจสอบคำขอเอกสารประกอบการยื่นคำขอและคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติ	ปานกลาง	การป้องกันเจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ให้ตนเองเพื่อดำเนินการ	๑. ดำเนินการตรวจสอบเอกสารให้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคู่มือประชาชน ๒. กรณีคำขอหรือเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนหรือมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์เป็นเหตุให้ไม่สามารถพิจารณาได้ ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกความบกพร่องของรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นเพิ่มเติมซึ่งเจ้าหน้าที่และผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับมอบอำนาจ จะลงนามในบันทึกและมอบสำเนาบันทึกความบกพร่องให้ผู้ยื่นคำขอหรือผู้รับมอบอำนาจไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ผู้ยื่นคำขอจะต้องดำเนินการแก้ไข และยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดในบันทึกดังกล่าว มิเช่นนั้นจะถือว่าผู้ยื่นคำขอละทิ้งคำขอ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ขั้นตอน	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
การรับชำระค่าใบอนุญาต	ปานกลาง	การป้องกันการทุจริตเงินค่าใบอนุญาต	๑. ให้ผู้ประกอบการชำระเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตด้วยตนเอง ณ สำนักงานเขต ๒. แสดงอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มาติดต่อกับหน่วยงานใช้เป็นข้อมูลในการรับบริการหรือติดต่อกับหน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
การออกใบอนุญาต	ปานกลาง	การป้องกันการพิจารณาอนุมัติอนุญาตไม่เป็นไปตามระเบียบเวลาที่กำหนด	๑. ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่สามารถออกใบอนุญาตหรือไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตภายในกำหนด ๓๐ วัน ให้ขยายเวลาออกไปไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งขยายเวลาและเหตุจำเป็นในแต่ละครั้ง ให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนด ๓๐ วัน หรือตามที่ขยายเวลาไว้แล้วนั้นแล้วแต่กรณี ๒. ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ให้แจ้งขยายผลการพิจารณาคำขอให้ผู้รับใบอนุญาต	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล

ขั้นตอน	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
			ทราบทุก ๗ วัน นับจากวันที่รับคำขอ จนกว่าจะพิจารณาแล้วเสร็จ พร้อมส่งสำเนาแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบทุกครั้ง			
การแจ้งกลับผู้ประกอบการ	ปานกลาง	การป้องกันการเก็บเรื่องไว้ไม่แจ้งผู้ประกอบการ	๑. ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จ ตามมาตรา ๑๐ แห่ง พระราชบัญญัติอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗	ไม่ใช่ งบประมาณ	ฝ่ายสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ